

Araguaia

amb el Bisbe Casaldàliga

Roger de Llúria 126, 3-1
08037 BARCELONA
Tel. 93 317 61 77
Fax 93 412 53 84
correu electrònic: araguaia@pangea.org
www.araguaia.pangea.org

CARTA 84 – NOVEMBRE 2016

CONVERSIÓ ECOLÒGICA: REVOLUCIÓ CULTURAL

“Ens sentim cridats a una conversió ecològica i creiem que és possible una revolució cultural” Amb aquest lema us volem convidar a la campanya d’enguany que, com ja va sent habitual tracta del tema de l’agenda llatinoamericana 2017 ECOLOGIA INTEGRAL: RECONVERTIR-HO TOT.

En aquesta publicació us anunciem la presentació de l’agenda a Barcelona i també la data de la nostra trobada anual.

Per anar entrant en el tema us transcrivim aquestes breus reflexions de Leonardo Boff sobre ecologia.

LES 4 ECOLOGIES SEGONS LEONARDO BOFF

Ecologia Social

És aquella que cerca abarcar no tan sols el medi ambient, sinó també els qui el conformen i el seu benestar (l’ ambient sencer), que no és només social, és sociocòsmic. Prioritza el sanejament bàsic dels humans i no tot allò que el fa bonic, com millors places, platges i avingudes. A la vegada defen un desenvolupament sostenible que atengui les carències dels éssers humans, sense sacrificar el capital humà de la Terra.

Ecologia Mental

També se la coneix com “ecologia profunda” ja que, per mitjà de la reflexió, la sensibilitat i la capacitat de meravellar-se (que caracteritza les dones) tracta d’ explicar i erradicar les múltiples diferències de la societat actual.

Ecologia Ambiental

És la que insereix l’ ésser humà i la societat dins la natura.

També aten els altres éssers de la natura, tots els qui constitueixen la comunitat planetària en la que ens incluïm, i que , sense ells no podríem viure.

No és infinita, ja que els recursos no són infinits, s’ estàn exhaurint.

Ecologia Integral

La Terra i tos els éssers humans emergeixen como una mateixa entitat, és a dir un tot. Tant l’ humà com la Terra sent, creix i evoluciona, és per això que es diu que l’ humà es troba en un procés d’ atropogènesi, de formació.

Característiques:

- És característic d’ aquesta ecologia la igualtat i dependència d’ uns i altres, i, fins i tot de les coses que ens envolten.
- Es cerca re-lligar totes les coses per mitjà de la consciència social, ecològica, etc. S’ enfoca en el medi ambient independentement de l’ ésser humà i de la societat. Cerca principalment la preservació del medi de les espècies.
- Promou la utilització responsable dels recursos.
- Cerca noves tecnologies pro-ecologia
- Procura habitar l’ ésser huma a aquesta visió integral i holística. L’ holisme no és la suma de les parts sinó captar la totalitat orgànica.
- Desperta en l’ ésser humà la consciència de la seva missió dins d’ aquesta immensa totalitat.
- Ser pacients amb el procés global, els uns amb els altres i amb nosaltres mateixos, perquè tots ens trobem en el procés d’ atropogènesi.

Amèrica - Carisma - Esperança - Pobres - Negres - Indis - Terra - Fidelitat - Regne - Pasqua

Drets Humans - Poble de Déu - Tercer Món - Ecologia - Ecumenisme

SITUACIÓ POLÍTICA A BRASIL

Les notícies sobre Brasil són moltes i molt decepcionants. Rebem molts articles interessants i crítics amb la situació actual. Hem cregut convenient publicar aquest de Frei Beto on ens dona pistes de perquè s'ha arribat a aquesta situació.

També publiquem un article sobre els efectes que, en el poble xavante, està tenint la política del govern colpista.

REFLEXIÓ DE FREI BETO: ENS HEM EQUIVOCAT

Continuo unint la meua veu amb “el Fora Temer” i denunciant, aquí a Europa, on em trobo treballant, la usurpació del vice de Dilma amb el cop parlamentari. No obstant això, les forces polítiques progressistes, que van donar la victòria al PT en quatre eleccions presidencials, han de fer autocrítica.

No hi ha dubte, excepte per al segment miop de l'oposició, que els 13 anys del govern del PT han estat els millors de la nostra història republicana. No per al FMI, que mereix tarja vermella; no per als grans corruptes, perseguits per l'autonomia del Ministeri Públic i de la Policia Federal; ni per als interessos dels EUA, afectats per una política externa independent; ni pels que defensen el finançament de campanyes electorals per empreses i bancs; ni per als invasors de terres indígenes i quilombolas.

Els últims 13 anys han estat els millors per a 45 milions de brasilers que, beneficiats pels programes socials, han sortit de la misèria; pels qui reben el salari mínim, anualment corregit per sobre de la inflació; pels que han tingut accés a la universitat, gràcies al sistema de quotes, al ProUni i al Fies; per al mercat intern enfortit pel combat a la inflació; per a milions de famílies beneficiades pels programes “Luz para Todos” i “Minha Casa Minha Vida”; i per a tots els pacients atesos pel programa “Mais Médicos”.

No obstant això, ens hem equivocat. El cop ha estat possible, també, per causa de les nostres errades. En 13 anys, no hem promogut l'alfabetització política de la població. No hem tractat d'organitzar les bases populars. No hem valorat els mitjans de comunicació que recolzaven el govern ni hem pres iniciatives eficaces per democratitzar els mitjans. No hem adoptat una política econòmica enfocada cap al mercat intern.

En els moments de dificultat vam convocar els incendiàries a apagar el foc, o sigui els economistes neoliberalistes que pensen amb el cap dels grans propietaris. No hem realitzat cap reforma estructural, com l'agrària, la tributària o la de les pensions. Avui som víctimes de l'omissió d'una reforma política.

En quin bagul avergonyit guardem els autors que ensenyen a analitzar la realitat des de l'òptica alliberadora dels oprimits? On són els nuclis de base, les comunitats populars, el seny crític en l'art i en la fe?

Per què hem abandonat les perifèries; hem tractat els moviments socials com menys importants; i hem tancat les escoles i els centres de formació de militants?

Hem estat contaminats per la dreta. Hem acceptat ser adulats pels seus empresaris; hem gaudit dels seus privilegis; hem fet del poder un trampolí per a l'ascens social.

Hem intercanviat un projecte de Brasil per un projecte de poder. Guanyar eleccions es va fer més important que promoure canvis a través de la mobilització dels moviments socials. Hem acatat una concepció burgesa d'Estat, com si ell no pogués ser una eina en mans de les forces populars, i mereixés sempre formar part de l'elit.

Ara ha arribat la factura de les errades comeses. Als carrers del país, la reacció al cop no va tenir força per evitar-lo.

Deixem, no obstant, el pessimisme per a dies millors. En la pràctica, és l'hora de fer autocrítica i d'organitzar.

Frei Beto

POBLE XAVANTE

Com l'Impeachment reobre un nou capítol per un dels conflictes de terres més antics de l'Amazònia, la zona indígena més desforestada del país.

La lluita dels indis Xavantes per recuperar les seves terres al centre del Brasil, obre un nou capítol després de l'actual judici polític que va fer sortir a Dilma Rousseff (PT) de la Presidència.

Situat a les conques dels rius Araguaia i el Xingu, al nord-est de Mato Grosso, la terra indígena Marãiwatsédé - que significa "bosc frondós", - amb mes de mig segle de reivindicacions i homologada des de fa més de dues dècades tot i que fins l'any passat no va culminar el procés de retorn, trontolla amb la nova situació política. El canvi de comandament del país, amb la pujada del vicepresident Michel Témer (PMDB), ha revifat un dels conflictes més antics de l'Amazònia.

Els ocupants il·legals, agricultors i polítics, retirats de la zona per les Forces Federals entre 2012 i 2013, van ser mobilitzats per tercera vegada a mitjans de maig 2016 per envair de nou les 165.000 hectàrees de terres indígenes. El ressentiment amb el govern de Dilma, que va retornar-les-hi, va fer que Alto Boa Vista, municipi de 6.000 persones, fos l'epicentre del conflicte, i es convertís en la ciutat més enfrontada al P.T., a les eleccions del 2014.

A la regió de l' Araguaia les terres Xavante estan travessades per dues carreteres federals, RB 158 i 242, que donen accés a les aldees, no hi ha cap senyal que indiqui ser una terra indígena. Una de les últimes fronteres agrícoles de Mato Grosso, la zona viu des de fa dècades amb la tala il·legal, l'apropiació de terres i la venda irregular de lots, els crims d'homes armats i la continua violació dels drets humans. L'intent de re-invasió de fa tres mesos va causar la primera crisi del govern interí de Michel Témer, constantment pressionat pels terratinents del Congrés a promoure canvis en les regles de la demarcació de les terres indígenes. Ja fa temps, el ministre de Justícia, Alexandre de Moraes, va rebre al seu despatx de Brasília representants dels Xavante, que van demanar ajuda federal. Ara aposentat a l'oficina, Témer no ha posat cap persona al capdavant de la Fundació Nacional de l'Indi (Funai), i aquesta organització està inactiva.

Al Mato Grosso, on es concentra la població Xavante té prop de 20 mil indígenes, segons el cens de la FUNAI. Prop de 900 d'ells viuen en quatre aldees de Marãiwatsédé, qui va conèixer la regió als anys 60 parlen amb recança de la seva frondositat que cobria fins i tot les estre-

lles. El bosc, però, va desaparèixer. Envoltat de granges de soja i bestiar, va guanyar el títol de les terres indígenes més desforestades del Brasil, amb prop del 80% del seu territori destruït.

La reserva Marãiwatsédé és un microcosmos en la història del conflicte del camp al Brasil, amb el xoc entre el desenvolupament de l'agroindústria - activitat summament important per al PIB del Brasil - i el dilema per preservar els boscos i els drets dels pobles indígenes.

El bisbe Casaldàliga ja va denunciar l'expulsió dels indis en la primera carta pastoral que va escriure el 1971, just quan va ser ordenat bisbe de São Félix do Araguaia. A finals del 2012, durant el retorn de les terres als Xavante, el bisbe, octogenari i amb la malaltia del Parkinson, va ser amenaçat de mort i va estar fora de Sao Félix, durant dos mesos.

La situació política actual, les mancances del sistema judicial, les polítiques agràries, les enormes plantacions de soja i blat de moro, el bestiar, la manca de demarcació de les àrees indígenes, la desforestació de fa mig segle, els incendis contínuament provocats, la sequera, i tants d'altres factors adversos han fet difícil cultivar i produir per l'auto sosteniment dels poblats aquest estiu.

El Ministeri Públic Federal, que investiga els crims comesos en terres indígenes, va demanar la detenció al maig de dos dels líders de reocupació fallits.

En resposta a l'últim pla d'invasió, 130 xavantes van acampar durant una setmana a la cruïlla dins de la terra indígena, que era l'antiga Posto da Mata, que va ser completament destruïda en una nova intrusió ruralista el 2014.

Araguaia amb el bisbe Casaldàliga - Carta nº 84 - Pàg. 3

Nilson Leitão (PSDB-MT) va ser qui va presidir el comitè de la Cambra que proposa la modificació de la Constitució per transferir de l'Executiu al Congrés la decisió final sobre la creació i modificació de les terres indígenes. S'està investigant al Tribunal Suprem per incitar a la invasió i per la sospita de negociar la tinença en reserva als Xavante.

Les esperances també son grans, malgrat totes les dificultats, el poble s'està expandint. La taxa de natalitat entre els Xavante és alta, el que contribuirà a l'augment de la població local. Diumenge Tsereōnorāté Hö'Awari, de 42 anys, ja és pare de 12 fills. Es té previst obrir la cinquena terra del poble, encara no hi ha data fixada per a la inauguració.

La gran majoria de la població Marãiwatsédé va néixer a l'exili, en ser fills o néts d'origen indígena a Suia-Missu.

La ciutat de Ribeirão Cascalheira, de 10 mil habitants, a uns 80 km de la reserva, és la unitat responsable de la gestió Funai Marãiwatsédé.

"Tot i els problemes, els indis estan començant a valer-se per si mateixos," Alexandre Croner d'Abreu, de 52 anys, que treballa a la Funai des de principis de la dècada de 1980 "El gran càncer de la terra és la BR -158, la carretera talla la zona indígena, i està permanentment amenaçada", diu.

El repte és enorme i el moment polític actual anuncia que l'època de les reivindicacions i la defensa dels drets dels pobles indígenes continua.

Extractes de l'article de Lucas Ferraz, del 12 de setembre del 2016.

CAMPANYA INTERNACIONAL DE LLIBERTAT PER ALS PRESONERS DE LA REFORMA AGRÀRIA DE L' ESTAT DE GOIÁS.

S'ha iniciat una campanya internacional per a demanar la llibertat per als presoners del MST en la recent onada de repressió per als seus militants tal i com era d'esperar del govern colpista Brasiler. El passat dia 19 d'octubre, i amb posterioritat a l'inici campanya , vam rebre la bona notícia de que un dels presoners de Goiás, José Valdir Misnerovicz, era alliberat després de passar 139 dies a la presó.

Aquest alliberament va ser ordenat pel Superior Tribunal de Justicia (equivalent al Tribunal Suprem de l' Estat Espanyol), que a més a més d'ordenar el seu alliberament provisional, també va rebutjar la possibilitat d'aplicar als moviments populars la llei contra organitzacions criminals. Us enviem un model de text que és tan sols un suggeriment per si voleu enviar-la a les adreces que us adjuntem.

Agraïm a l'avançada la vostra solidaritat.

Excelentísimo Señor Marconi Perillo (Gobernador de Goiás) gabinete.particular@palacio.go.gov.br

Excelentísima Dra. Laurita Vaz(Presidenta del Superior Tribunal de Justicia) presidencia@stj.jus.br

Excelentísimo Dr. Leobino Valente Chaves (Presidente del Tribunal de Justicia de Goiás) secexsepres@tjgo.jus.br

Con copia para comitedhdomtomasbalduino@gmail.com

Barcelona, seis de octubre de 2016

Por la presente, nos dirigimos a Vd. para presentar nuestra gran preocupación por la reciente escalada de represión a los movimientos sociales en Brasil, especialmente en el estado de Goiás. Es de nuestro conocimiento que dirigentes y militantes del MST en el citado estado son arrestados y perseguidos.

El Sr. Luiz Batista Borges está encarcelado, detenido desde el día 14 de abril de 2016, y el Sr. José Valdir Misnerovicz, internacionalmente reconocido por su liderazgo, fue liberado el pasado día 19 de octubre después de ser detenido desde el día 31 de mayo.

Desde el 15 de junio el Sr. Lázaro Pereira da Luz. Otros dos militantes se encuentran exilados.

Es muy grave que personas como ellos, comprometidos con la Justicia Social y la Reforma Agraria, estén criminalizadas por la única razón de luchar para que las tierras usurpadas ilegalmente, improductivas o con necesidad de financiación, sean convertidas en zonas de producción de alimentos para miles de campesinos Sin Tierra.

Tales medidas represivas son inaceptables y, en ese sentido, respetando la soberanía brasileña, pero entendiendo que los Derechos Humanos son una demanda internacional; Pedimos, Exigimos, la liberación inmediata de los presos políticos del MST en Goiás y el fin de la criminalización de la lucha por la Reforma Agraria en Brasil.

Atentamente les saludamos.

NIF O DNI

TEÓFILO CABESTRERO

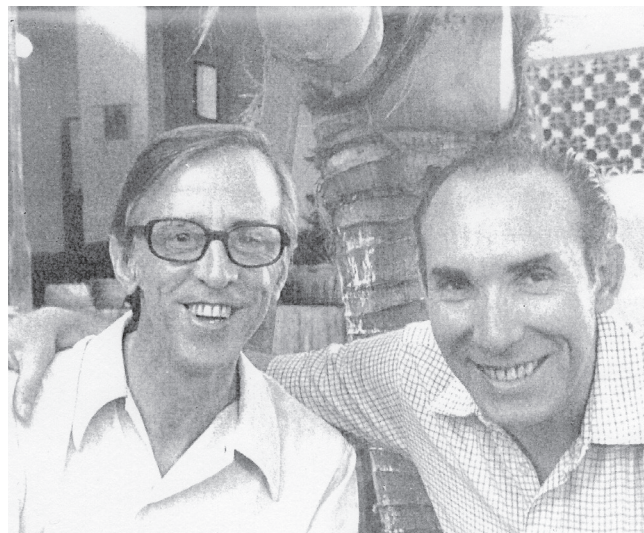
El passat dia 1 d'agost moria a Guatemala, el missioner claretià Teófilo Cabestrero.

Va ser company i amic de Pere Casaldàliga des dels inicis a Aragó i més endavant a Madrid sobretot en la seva tasca periodística. Més endavant quan els dos ja es trobaven a America Llatina van continuar fent projectes junts.

Teòleg i escriptor, va fer quantitat de treballs al servei missioner de la paraula: La revista "Mision Abierta", la Revista "Amanecer" d'acompanyament a la revolució nicaragüense i una constant publicació de llibres, en són exemple.

Des de la nostra associació li volem agrair la seva presència i sobretot la seva paraula de la que en vam poder gaudir en diferents ocasions, sobre tot durant la campanya "Vides per la vida - Els màrtirs Llatinoamericans en el nostre món global" que vam celebrar el 1996.

Descansa en Pau amic Teófilo.

Teófilo Cabestrero i Pere Casaldàliga

TROBADA 2017

CONVERSIÓ ECOLÒGICA: REVOLUCIÓ CULTURAL dia 2 d'ABRIL de 2017 a BADALONA

(Rebreu el programa a la propera carta, RESERVEU-VOS LA DATA)

ASSEMBLEA 2017

Convoquem a l'assemblea anual
de socis i sòcies de l'Associació
Araguaia

DIA: dijous 26 de gener de 2017

HORA: 19 h.

**LLOC: carrer Llúria 126, 3-1 de
Barcelona.**

MATERIALS DISPONIBLES

Tenim a la venda
Agendes Llatinoamericanes 2017

**PODEU PASSAR PEL SECRETARIAT
ELS DIJOUS DE 18 A 20 h.**

NOTA: Us adjuntem la butlleta de col·laboració econòmica. Agraiem molt les vostres aportacions

PRESENTACIÓ AGENDA LLATINOAMERICANA A BARCELONA

Us convidem a la presentació de l'Agenda latinoamericana 2017 que porta per títol:

ECOLOGIA INTEGRAL

A càrrec d' **ALFONS PÉREZ**
(membre de l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG)).

DIA: **23 de NOVEMBRE de 2016.**

HORA: **19 h.**

LLOC: LLIBRERIA Claret: Sala Pere Casaldàliga
Carrer Llúria 5. Barcelona

Convoquen: Araguaia amb el bisbe Casaldàliga, Comitè Oscar Romero de Barcelona i Justícia i Pau.

Araguaia
amb el Bisbe Casaldàliga

JP
JUSTÍCIA I PAU

FELICITACIÓ DE NADAL

*Que sigui Nadal, el de veritat.
N'han de quedar al marge
les llargues barbes blanques
i els supermercats del consumisme.
I nosaltres, posem-nos dempeus enmig de
l'egoisme
i Inguem-nos a la profecia absurda,
deixant així espai al plany i al cant de la soli-
daritat
i al crit dels petits i els exclosos.
Que sigui veritat tot allò que diem a la litúrgia
i el folklore.
Que sigui un Nadal de les arrels de Betlem,
el Misteri de l'Encarnació cridant-nos a fer
regne cada dia.
Que sigui Nadal, que no ens perdem el Nadal.*

Pere Casaldàliga

